

DECIZIE

11 decembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Ala Cobăneanu
Judecători – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti
Ion Vîlcov, Vera Macinskaia

examinând recursurile declarate de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" și Î.S. „Stațiunea Tehnologică Experimentală Pașcani”, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" împotriva Î.S. "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" cu privire la încasarea prejudiciului, împotriva deciziei din 05 iunie 2013, prin care a fost admis apelul declarat de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia", casată hotărârea Judecătoria Criuleni din 27.12.2012, în partea respingerii prejudiciului efectiv și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, prin care a fost încasat prejudiciul efectiv în sumă de 148 283, 15 lei și taxa de stat în folosul statului în sumă de 4449 lei,

constată

La 18 noiembrie 2011, Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" (în continuare CAP „Basarabia”) s-a adresat cu acțiunea împotriva Întreprinderii de Stat "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" cu privire la încasarea prejudiciului.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat, că la 14.03.2011 a cumpărat de la Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” 20 kg de semințe de tomate de soiul „Fakel” de prima reproducție, conform certificatului de calitate nr. 18 din 18.01.2011, prezentat de către pârât. În urma răsădirii răsadului din semințele de soiul „Fakel” au fost crescute niște plante care nu corespund caracteristicii soiului și reproducției: au curpeni mari, înfloresc, dar au rodit două-trei fructe de tomate mărunte care nu se dezvoltă.

Consideră, că semințele vândute de către pârâtă nu sunt semințe de soiul „Fakel”, despre aceasta comunicându-i pârâtei la 15.08.2011 și 19.08.2011, și totodată a solicitat prezența unui reprezentant al Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” la fața locului pentru soluționarea litigiului dat, însă pârâta a ignorat solicitarea.

Susține reclamanta, că în urma estimărilor efectuate de comisia în componența reprezentantului de la Direcția Raională de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer Anenii Noi, reprezentantul Î.S. "Stațiunea Tehnologico-Experimentală

Pașcani" și reprezentantul CAP „Basarabia” în câmpul nr. 4 al asolamentului de câmp, cu codul cadastral 1031305, și anume lotul de teren cu suprafața de 21 ha sădite cu tomate soiul „Fakel” după metoda stabilită în „Ghidul de inspecție în câmp a sectoarelor semincere de legume în conformitate cu schemele semincere OCDE (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică)” s-a întocmit Actul de constatare, prin care s-a stabilit că autenticitatea soiului „Fakel” constituie 49%, plante netipice (samuraslă) constituie 51%.

La demersul CAP „Basarabia” nr. 1001 din 21 iulie 2011, Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer prin răspunsul nr. 1032 din 24.08.2011 a stabilit, că pârâta nu era în drept să comercializeze semințe de soiul „Fakel” dispunând numai de „Buletinul de testare a calității semințelor”, iar conform Registrului soiului de plante pentru anul 2009, întocmit de către Comisia de stat pentru testarea soiurilor de plante aprobat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al RM, tomatele de soiul „Fakel” au fost radiate din registru.

Solicită reclamanta CAP „Basarabia” încasarea de la Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” în beneficiul său a prejudiciului material în sumă de 30000 lei și venitului ratat, cât și cheltuielile de judecată.

Prin cererea de majorare a cuantumului pretențiilor din 21.05.2012 reclamanta CAP „Basarabia” a solicitat încasarea de la Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” în beneficiul CAP „Basarabia” a prejudiciului material în mărime de 200507, a venitului ratat în sumă 827652,34 lei și a cheltuielilor de judecată, motivând faptul, că deoarece curpenii crescuți din semințe de tomate care nu corespundeau soiului „Fakel” și nu au dat roade corespunzătoare a fost nevoită să cumpere pastă de tomate de la alte întreprinderi la prețul de circa 1,2 lei pentru 1 kg.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012 s-a respins cererea de chemare judecată înaintată de CAP „Basarabia” împotriva Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” cu privire la încasarea prejudiciului efectiv în sumă de 200507 lei și a venitului ratat în sumă de 827652,34 lei. S-a încasat de la CAP „Basarabia” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 25944,78 lei.

Reprezentantul CAP „Basarabia”, Oleg Grosu a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe și a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă cererea de chemare în judecată înaintată de CAP „Basarabia” în partea încasării de la Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” a prejudiciului direct (efectiv) cauzat în sumă de 148283,15 lei și a venitului ratat în sumă de 695 268 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2013, a fost admis apelul declarat de CAP „Basarabia”, casată hotărârea Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012, în partea respingerii prejudiciului efectiv, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a încasat de la Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”, în beneficiul CAP „Basarabia”, prejudiciul efectiv în sumă de 148 283, 15 lei și taxei de stat în folosul statului 4449 lei.

În rest hotărârea Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012, în partea respingerii încasării venitului ratat a fost menținută cu modificarea taxei de stat de la 22944 lei la 19958 lei.

La 01 august 2013, CAP „Basarabia”, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2013, în partea menținerii hotărîrii Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012 de respingere a pretențiilor de încasare a venitului ratat în sumă de 695 268, cheltuielilor de judecată, suportate pentru plata taxei de stat și asistență juridică, cu emiterea în această parte a unei noi hotărîri de admitere a cerințelor privind încasarea de la Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” a venitului ratat în sumă de 695 268 lei și cheltuielilor de judecată suportate pentru plata taxei de stat și asistență juridică.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că instanța de apel a încălcat și aplicat normele de drept material, iar concluziile instanței de judecată, expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, deoarece pretențiile, înaintate în pricină, privind încasarea venitului ratat sunt dovedite cu probe veridice și suficiente.

La 16 august 2013, Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2013, cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Criuleni din 27.12.2012.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de Cooperativa Agricolă de Producție „Basarabia” și Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” în termen, deoarece copia deciziei a fost expediată în adresa părților la 27.06.2013 (f.d.266).

În conformitate cu art.439 alin.(2) CPC, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copie de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 12 septembrie 2013, Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” a depus referință la cererea de recurs declarată de Cooperativa Agricolă de Producție „Basarabia” solicitînd respingerea recursului, ca fiind neîntemeiat.

În conformitate cu art.441 CPC, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 23 octombrie 2013, recursurile declarate de de Cooperativa Agricolă de Producție „Basarabia” și Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” au fost considerat admisibile.

În conformitate 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Examinarea recursului a fost stabilită pentru data de 11 decembrie 2013.

Conform modificărilor operate la CPC, prin Legea nr.155/05.07.12, în conformitate cu prevederile art. 444 CPC RM (în vigoare la moment), recursul se examinează fără înștiințarea părților la proces.

Examinînd argumentele recursului în raport cu actele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile sunr neîntemeiate și urmează a fi respinse cu menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel.

Verificînd argumentele recursului coraborate circumstanțelor de drept pe care este întemeiată decizia instanței de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel a dat o apreciere corectă pretențiilor deduse judecătii și circumstanțelor de fapt stabilite.

Actele cauzei denotă că, la data de 14 martie 2011, reclamanta Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia", în baza facturii fiscale BPO260884 a cumpărat de la pîrîta Î.S., "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" 20 kg semințe de roșii „Fakel” prima reproducție în valoare totală de 30 000 lei (f.d.9).

S-a stabilit că, lotul de semințe de 20 kg era însoțit de Buletinul de testare a calității semințelor nr.19 (f.d.10), eliberat de Direcția Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer Criuleni la 18.01.2011 pîrîtei Î.S., "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani", pentru lotul nr.15 de semințe de tomate „Fakel” categoria biologică I, anul recoltei 2006 prezentate pentru testare prin procesul verbal nr.1 din 12 decembrie 2010 depozitate la deposit, destinația semințelor pentru semănat și realizare potrivit căruia în concluzie s-a indicat că, semințele corespund conform standardelor.

La 25 martie 2011, Direcția Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer Anenii Noi a eliberat Cooperativei Agricole de Producție "Basarabia" Bultinul de testare a calității semințelor nr.MDAN02, iar în concluzie la efectuarea analizei la germinație s-a indicat condiționate după germinație (f.d.11).

Însă starea plantelor care au crescut din semințele date, nu corespund caracteristicii soiului „Fakel”, fapt confirmat la 20.08.2011 de Comisia constituită de „ Î.S. „Centrul de Stat pentru Certificarea materialului semincer” (f.d.27), confirmată și de concluzia autorului soiului „Fakel”, Guseva Liudmila, investind în cîmp plantele de tomate sădite pe o suprafață de 21 ha a constatat, că autenticitatea soiului „Fakel”, constituie 49 % și plante atipice (samuraslă) – 51% (f.d.32, 29-31).

Instanța de recurs reține, că instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a pricinii, a apreciat probele prezentate de către părți, în corespundere cu prevederile art. 130 CPC, complet, obiectiv, sub toate aspectele și întemeiat a concluzionat că, urmează a fi încasat prejudiciul efectiv în mărime de 148 283,15 lei.

În conformitate cu prevederile art. 1398 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 6 alin. (12) Legea despre semințe nr. 659 din 29.10.1999 sunt admise pentru producere, comercializare și utilizare în scopul de înființare a plantațiilor producție-marfă doar semințele de soiuri înscrise în Catalogul soiurilor

de plante. În cazul excluderii din catalog a unui soi, semințele de acest soi pot fi menținute în circuitul comercial pe parcursul următorilor 2 ani.

Potrivit art. 13 alin. (2) Legea despre semințe, Inspectorul de stat pentru controlul semincer, prin actele pe care le eliberează, răspunde de autenticitatea și calitatea semințelor.

Conform art. 14 alin. (1) lit. c) și e) Legea despre semințe, agenții economici licențiați în producerea și comercializarea semințelor, incluși în Registrul producătorilor de semințe, sânt obligați: c) să poarte răspundere pentru calitățile de soi și culturale ale semințelor, precum și pentru autenticitatea lor, și să compenseze prejudiciul adus prin comercializare de semințe necorespunzătoare standardelor în vigoare; e) să comercializeze semințe ale căror calități de soi și culturale, să corespundă standardelor în vigoare, iar alin. (2) din Legea citată prevede, că agenții economici licențiați în producerea și comercializarea semințelor poartă răspundere pentru calitatea și autenticitatea semințelor și sânt obligați să repare prejudiciul cauzat beneficiarilor prin comercializarea de semințe necorespunzătoare documentelor eliberate.

Colegiul consideră că just instanța de apel a concluzionat că, prima instanță în mod eronat a conchis că semințele vândute de pîrîta Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”, conform Buletinului de testare a calității semințelor nr.19 corespund standardelor în vigoare și că pîrîta și-a executat obligația legală de a comercializa semințe ale căror calități de soi și culturale, să corespundă standardelor în vigoare, deoarece Buletinului de testare a calității semințelor nr.19, verifică numai germinația (încolțirea semințelor), dar nu poate să constate că semințele corespund standardelor de soi și cultură soiului „Fakel”.

În această ordine de idei, instanța de recurs consideră că instanța de apel corect a concluzionat că prima instanță sub nici o formă nu a relevat că Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" nu a respectat procesul tehnologic de creștere a semințelor sau că a existat o forță majoră climaterică care a condiționat creșterea plantelor atipice sau că Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" a schimbat semințele.

Mai mult decît atît, Actul de constatate prezentat de reclamantă reflectă numai situația, că plantele care reprezintă soiul „Fakel”, constituie 49 % și plante atipice (samuraslă) – 51% și acesta nu dovedește faptul că, Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”, în baza facturii fiscale BPO260884 din 14.03.201 nu corespundeau calității de soi culturale și nu au fost autentice, or legislația Republicii Moldova prevede că, anume prin actul specialiștilor se constată faptul necorespunderii soiului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează, că soiul „Fakel”, a fost radiat încă în luna decembrie 2008 din Registrul soiurilor de plante pentru anul 2009, fiind permisă comercializarea semințelor pînă în luna decembrie 2010 (f.d.141), dar anume pentru a exclude revenirea soiului la tipul primar de roșii samuraslă, din care a fost elaborat soiul „Fakel”.

Prin urmare, Î.S., „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”, dispunînd doar de Buletinul de testare a semințelor nu a fost în drept să comercializeze semințe, fapt susținut prin răspunsul Inspectoratului General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer (f.d.26).

Conform calculului tuturor cheltuielilor efectuate de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia", pe 21 ha de plantațiile de roșii, în toamna anului 2010 (destinate pregătirii terenului pentru recolta de roșii a anului 2011), cheltuielile

pentru procurarea materialelor și creșterea roșiilor în sere, în primăvara anului 2011, creșterea roșiilor în câmp în vara anului 2011, constituie în total – 290 751, 27 lei.

Reieșind din faptul, că din numărul total al roșiilor plantate, 51% constituie samuraslă, adică plante atipice soiului de tomate „Fakel”, iar cheltuielile totale constituie 290 751, 27 lei, pe când plantele atipice constituie 51%, rezultă că din cheltuielile totale de 290 751, 27 lei, 51% de cheltuieli au fost făcute pentru plante care nu au dat roadă, deci constituie prejudiciu efectiv.

Instanță de recurs consideră că instanța de apel just a stabilit că prejudiciu efectiv cauzat Cooperativei Agricole de Producție "Basarabia" constituie suma de 148283, 15 lei (290 751, 27 lei /51%).

În conformitate cu art.610 alin.(1) Cod civil al RM, întinderea despăgubirii, pe care o datorează debitorul pentru neexecutare cuprinde atât prejudiciul efectiv cauzat creditorului, cât și venitul ratat.

Potrivit alin (2) ratat se consideră venitul care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale. (3) Este reparabil numai prejudiciul care reprezintă efectul nemijlocit (direct) al neexecutării. (4) Despăgubirea nu se extinde asupra prejudiciului care, conform experienței debitorului, nu putea fi prevăzut în mod rațional în cazul unei aprecieri obiective. (5) Dacă neexecutarea obligației este cauzată prin dol, debitorul răspunde și pentru prejudiciul imprevizibil.

Conform art.611 Cod civil al RM, la determinarea întinderii prejudiciului se ține cont de interesul pe care creditorul îl va avea în executarea corespunzătoare a obligației. Determinate pentru această estimare sînt locul și timpul prevăzute pentru executarea obligațiilor contractuale.

Potrivit art.612 alin (1) dacă la nașterea prejudiciului sau a unei alte obligații de compensare a concurat vinovăția celui îndreptățit la despăgubire sau la compensare, existența și întinderea obligației de despăgubire sau de compensare depind de împrejurări și, în special, de măsura în care prejudiciul este cauzat de o parte sau de cealaltă parte. Conform alin.(2) al aceluiaș articol dispoziția alin.(1) se aplică și atunci cînd vinovăția celui prejudiciat se răsfrînge la faptul că el a omis să preîntîmpine sau să diminueze preejudiciul.

În conformitate cu art.614 alin.(1) Cod civil, în cazul în care debitorul se folosește de dreptul de a refuza executarea obligației și obține o despăgubire sau are drept la despăgubire pentru obiectul datorat, creditorul, în urma apariției situației care justifică dreptul său de obiecție, poate cere restituirea celor date ca despăgubire sau cedarea dreptului la despăgubire. Potrivit alin.(2) al aceluiaș articol, în cazul în care creditorul, în locul executării obligației, poate cere despăgubiri, acestea se reduc cu valoarea despăgubirilor deja obținute ori se reduc corespunzător dreptului la despăgubire dacă creditorul a făcut uz de dreptul prevăzut la alin.(1).

Colegiul, consideră că just instanța de apel a ajuns la concluzia că, capătul de cerere privind încasarea venitului ratat este neîntemeiat, Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" nu a făcut trimitere la legea materială în dependență de temeiul invocat, abia la examinarea cauzei în apel s-a descifrat fără referire la lege presupusul venit ratat, dar fără a se face un calcul real.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" urma să-și argumenteze și să-și probeze prejudiciul legat de venitul ratat, atunci când materialele cauzei confirmă contrariul.

Instanța de recurs reține, că de către Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" nu au fost prezentate contracte cu agenții economici pentru producerea roșiilor ca obligații neexecutate, în urma procurării semințelor necalitative.

Mai mult decât, Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia", nu a prezentat în motivarea venitului ratat și datele despre obținerea venitului pentru anii precedenți de activitate 2009-2010.

Instanța de recurs menționează că, Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" nu a prezentat nici date statistice despre recolta medie pe țară pentru tipul de roșii sădite pentru a putea compara venitul ratat.

Argumentele invocate de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia", precum că urma a fi încasat prejudiciul ratat, Colegiul consideră că nu pot fi reținute, deoarece sunt declarative și lipsite de suport juridic.

Referitor la argumentele invocate de Î.S., Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani", precum că instanța de apel a interpretat eronat legea, Colegiul le respinge, deoarece sunt irelevante.

Distinct de cele menționate, Colegiul consideră că, criticele formulate în recurs nu pot constitui temei de admitere a acestora deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin de către instanța de apel, având la bază cumulul de probe, apreciate cu respectarea normelor de drept procedural.

Instanța de recurs relevă că soluția dată de instanța de apel este corectă, motivată și amplu argumentată, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor juridice și făcând trimitere, atât la probele administrate, cât și dispozițiile legale aplicabile la caz.

Întrucât pricina a fost examinată sub toate aspectele, cu aplicarea corectă a normelor de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide respingerea recursurilor declarate de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" și Întreprinderea de Stat "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" și menținerea în vigoare a deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2013, ca legală.

În conformitate cu art. 445 alin. 1 lit. a), art. 445 alin. 3 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide

Se resping recursurile declarate de Cooperativa Agricolă de Producție "Basarabia" și Întreprinderea de Stat "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani".

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2013, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată Cooperativa Agricolă de

Producție "Basarabia" împotriva întreprinderii de Stat "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" cu privire la încasarea prejudiciului.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Ion Vîlcov

Vera Macinskaia